

**«Μάθημα Οπτικοακουστικής Παιδείας στο Σχολείο;
Η Γνωριμία των Εκπαιδευτικών με την Οπτικοακουστική Έκφραση
στο Πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ»**

Εισήγηση του Μένη Θεοδωρίδη, στην Ημερίδα του Ινστιτούτου Οπτικοακουστικών Μέσων με τίτλο «Το Αλφάβητο των Μέσων και η Διδασκαλία του», Αθήνα 24-10-2007. Από τότε, η εισήγηση αυτή επαναλήφθηκε πολλές φορές σε διαφορετικό, κάθε φορά, ακροατήριο. Καθώς δεν πρόκειται για επιστημονική ανακοίνωση αλλά για κείμενο εισαγωγικού χαρακτήρα, πιστεύω πως οι επαναλήψεις αυτές είναι θεμιτές. Επίσης δημοσιεύτηκε στα πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου «Παιδί και Τηλεόραση», Σέρρες 20-12-2008.

Εισαγωγικές διευκρινήσεις:

Το Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ - Εκπαίδευση και Πολιτισμός» είναι ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα αισθητικής αγωγής.

Στην πρώτη περίοδο λειτουργίας του, η επιμόρφωση απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς 92 πιλοτικών σχολείων σε όλη την Ελλάδα και 2 σχολείων στην Κύπρο. Στη δεύτερη και πλέον ολοκληρωμένη εφαρμογή, υιοθετήθηκε ένα μοντέλο διετούς επιμόρφωσης, που απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς 20 Δημοτικών σχολείων στα Χανιά Κρήτης. Σε μια προσπάθεια γενίκευσης του προγράμματος, το δεύτερο αυτό μοντέλο επιμόρφωσης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2003 σε 20 Δημοτικά σχολεία της Ζακύνθου, 20 Δημοτικά σχολεία της Καβάλας και 20 Δημοτικά σχολεία της Δράμας (λεπτομέρειες για το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία των δράσεων αυτών υπάρχουν στο www.prmelina.gr). Η διαδικασία αυτή διακόπηκε το Φεβρουάριο του 2004.

**Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ -
-Εκπαίδευση και Πολιτισμός»**

- Πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε θέματα αισθητικής αγωγής.
- 1995 - 2001: 92 πιλοτικά σχολεία
σε όλη την Ελλάδα,
2 σχολεία στην Κύπρο
- 2001 - 2003: 20 σχολεία στα Χανιά Κρήτης
- 2003 - 2004: 20 σχολεία στη Ζάκυνθο }
20 σχολεία στην Καβάλα } διακοπή
20 σχολεία στη Δράμα }
- 2007 - 2008: δύο επιμορφωτικοί κύκλοι σε
συνεργασία με την ΟΙΕΛΕ

Ήδη, από το Νοέμβριο του 2007, με πρωτοβουλία της ΓΣΕΕ και της ΟΙΕΛΕ, ξεκίνησε ένας νέος κύκλος μονοετούς εντατικής επιμόρφωσης για 125 εκπαιδευτικούς στην Αθήνα και 125 εκπαιδευτικούς στη Θεσσαλονίκη.

Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ- Εκπαίδευση και Πολιτισμός»

■ Συγκροτείται από πέντε εργαστήρια:

**εργαστήριο εικαστικών
εργαστήριο μουσικής
εργαστήριο θεάτρου
εργαστήριο χορού-κίνησης
εργαστήριο οπτικοακουστικής έκφρασης**

(οι εκπαιδευτικοί που επιμορφώνονται,
παρακολουθούν και τα πέντε εργαστήρια).

Η επιμορφωτική διαδικασία συγκροτείται από πέντε εργαστήρια καλλιτεχνικής έκφρασης (εικαστικών, μουσικής, θεάτρου, χορού-κίνησης και οπτικοακουστικής έκφρασης). Οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στο πρόγραμμα παρακολουθούν διαδοχικά όλα τα παραπάνω εργαστήρια, καθώς και παιδαγωγικά εργαστήρια (εκπαιδευτικού υλικού, Μεθόδου Project, Τοπικής Ιστορίας και μεθοδολογίας επισκέψεων σε χώρους πολιτισμικής αναφοράς).

Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ- Εκπαίδευση και Πολιτισμός»

Εργαστήριο Οπτικοακουστικής Έκφρασης

Η συγκεκριμένη εισήγηση αναφέρεται στις εμπειρίες και τις μεθοδολογικές προτάσεις του εργαστηρίου οπτικοακουστικής έκφρασης και ειδικότερα στα θέματα οπτικοακουστικής παιδείας (audiovisual education) μέσα στο σχολείο. Το ευρύτερο πλαίσιο οπτικοακουστικής παιδείας, δηλαδή η οπτικοακουστική παιδεία που συντελείται μέσα στην οικογένεια, στις διάφορες κοινωνικές δραστηριότητες, στα

ειδικά φεστιβάλ κινηματογράφου κ.λπ. αποτελεί πολύ σημαντικό χώρο παρέμβασης, όπου το Πρόγραμμα «ΜΕΛΙΝΑ» δεν έχει δραστηριοποιηθεί, παρά μόνον στο βαθμό που ορισμένες σχολικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται εκτός σχολείου ή συνδέονται με τέτοιου είδους πρωτοβουλίες φορέων οι οποίοι απευθύνονται σε σχολεία.

Από τον τίτλο της εισήγησης και τη θεματική ενότητα της συγκεκριμένης συνεδρίας, ήδη διατυπώνεται ένα ερώτημα σχετικά με τη θεσμική κατοχύρωση ενός γνωστικού αντικειμένου οπτικοακουστικής παιδείας στο επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών. Όμως τα ερωτήματα είναι πολλά περισσότερα: αναφερόμαστε στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση; μήπως στη Δευτεροβάθμια ή και στις δύο; ποιοι θα διδάξουν το μάθημα; ποιο θα είναι το περιεχόμενό του; ποια θα είναι η διδακτική του μεθοδολογία;

Δεν είναι λίγα τα παραδείγματα - τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό - εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών σχετικά με τα μαθήματα της ιστορίας, της λογοτεχνίας, των φυσικών επιστημών και του περιβάλλοντος, των επιστημών του ανθρώπου κ.λπ., που υιοθέτησαν κάποιες σημαντικές καινοτομίες και μετά από μερικά χρόνια, όταν οι σχετικές επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις άρχισαν να «στενεύουν» και τα πρακτικά προβλήματα της γενίκευσης κάθε πρωτοβουλίας να πολλαπλασιάζονται, ο καινοτομικός χαρακτήρας αυτών των πρωτοβουλιών χάθηκε και κατέληξαν σε στεγνές, προσχηματικές διαδικασίες.

Οπτικοακουστική Παιδεία στο σχολείο « η εφιαλτική εκδοχή » :

- Ποιοι είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι του γερμανικού εξπρεσιονισμού και ποιες οι πιο σημαντικές ταινίες τους ;
- Τι γνωρίζετε για την κίνηση της κάμερας στο έργο του Μ. Αντονιόνι ;
- Πόσα είδη ρεπορτάζ γνωρίζετε; Σχολιάστε την αξιοπιστία τους.

Ουσιαστικά δηλαδή, αντί για μια εξοικείωση με την οπτικοακουστική έκφραση και τους μηχανισμούς που την καθορίζουν, οι μαθητές υπάρχει κίνδυνος να φορτωθούν άλλη μια κατηγορία πληροφοριών, που καλούνται να απομνημονεύσουν, με πιθανό αποτέλεσμα να απωθήσουν το αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο· στην περίπτωση μας την τέχνη του κινηματογράφου και τη δημιουργική εξοικείωσή τους με τα ΜΜΕ.

Οπτικοακουστική Παιδεία στο σχολείο Η «δική μας» πρόταση:

- **Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας πραγματοποιούνται στο πλαίσιο πολλών διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, χωρίς ειδικές γνώσεις.**
- **Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας μέσα στην τάξη, είναι ομαδικές, προϋποθέτουν συζήτηση μεταξύ των παιδιών και λήψη ομαδικών αποφάσεων.**

Οπτικοακουστική Παιδεία στο σχολείο Η «δική μας» πρόταση (συνέχεια):

- **Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας αποκαλύπτουν στα παιδιά τις πολλές, διαφορετικές, υποκειμενικές οπτικές που μπορούν να εκφραστούν σχετικά με την πραγματικότητα γύρω μας.**

Στη δική μας πρόταση για θεσμική καθιέρωση της οπτικοακουστικής παιδείας μέσα στο σχολείο, αναφερόμαστε σε δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας που, ξεκινώντας από το νηπιαγωγείο, διατρέχουν ολόκληρο το Πρόγραμμα Σπουδών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και συνδυάζονται εύκολα με ήδη καθιερωμένες σχολικές δραστηριότητες, που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν εντάξει στη σχολική τους πρακτική.

Θεμελιώδη χαρακτηριστικά της πρότασης αυτής είναι:

1. Οι δραστηριότητες της οπτικοακουστικής παιδείας να μην συγκροτούν ένα ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο, αλλά να διαπερνούν το σύνολο των γνωστικών αντικειμένων του Προγράμματος Σπουδών της Πρωτοβάθμιας και

της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Επίσης, τουλάχιστον για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, η εφαρμογή των δραστηριοτήτων αυτών δεν θα πρέπει να προϋποθέτει ιδιαίτερες ειδικές γνώσεις από τους εκπαιδευτικούς. Θα δίδονται ειδικά σχεδιασμένες προτάσεις δραστηριοτήτων, πάνω στις οποίες ο δάσκαλος μαζί με τα παιδιά θα εργάζονται ως μία ομάδα με μικρές υποομάδες, χωρίς κάποιος να χρειάζεται να γνωρίζει ένα ειδικό αντικείμενο για να το «μάθει» στους άλλους. Στις πολύ σπάνιες περιπτώσεις εξειδικευμένης τεχνογνωσίας, που ίσως προβλεφθούν για τις τελευταίες τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι ομάδες θα μπορούν να καταφεύγουν σε επαγγελματίες του χώρου για επί μέρους βοήθεια (μοντέλο εξειδικευμένου εταίρου - partnership).

2. Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας μέσα στην τάξη θα πρέπει να είναι ομαδικές. Ήδη σε πολλές θεσμοθετημένες δραστηριότητες μέσα στο σχολείο (περιβαλλοντικές εργασίες, ευέλικτη ζώνη, διαθεματικότητα κ.λπ.) προβλέπεται το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο διδασκαλίας ή, ακόμα καλύτερα, η Μέθοδος Project όπου, κατά την παραγωγή κάποιου συλλογικού έργου, προβλέπεται η λήψη αποφάσεων. Το πλαίσιο αυτό αποτελεί ιδανική προϋπόθεση για τις δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας, όπου η διαδικασία διαπραγμάτευσης των εννοιών από τα παιδιά (συζητήσεις μεταξύ τους προκειμένου να επιλέξουν τη μία ή την άλλη λύση) είναι πιο σημαντική από τις ίδιες τις γνώσεις που τυχόν θα αποκομίσουν.
3. Οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας, όπως άλλωστε όλες οι δραστηριότητες καλλιτεχνικής έκφρασης, εξοικειώνουν τα παιδιά με την ιδιαίτερη αξία των εναλλακτικών οπτικών που μπορούν να προκύψουν για κάθε θέμα. Η υποκειμενική ματιά «του άλλου», που εκφράζεται για κάποιο πολύ συνηθισμένο θέμα ή αντικείμενο γύρω μας, η διαφορετική θεώρηση του κόσμου που μας περιβάλλει, είναι ίσως το πιο σημαντικό κοινωνικό χαρακτηριστικό των τεχνών. Τα παιδιά, μέσα από κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες, καλούνται να συνειδητοποιήσουν ότι καθετί μπορεί να αποκτά διαφορετικές σημασίες, ανάλογα με την οπτική γωνία που υιοθετούμε, και πως η κατανόηση της υποκειμενικής ματιάς κάθε μέλους της ομάδας πλουτίζει τη δυνατότητά μας να αντιμετωπίζουμε κριτικά την πραγματικότητα γύρω μας και συμβάλλει στον επικοινωνιακό πολιτισμό.

Αντιμετωπίζοντας το γνωστικό και εννοιολογικό χώρο που θα θέλαμε να καλύψει η θεσμοθέτηση της οπτικοακουστικής παιδείας στην εκπαίδευση (δηλ. ποιο θα πρέπει να είναι το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων οπτικοακουστικής παιδείας στο σχολείο), θα ορίσουμε δύο κυρίως περιοχές, οι οποίες θα πρέπει εξίσου να μας απασχολήσουν:

I. Γνωριμία με την καλλιτεχνική Οπτικοακουστική Έκφραση:

Φωτογραφία Κινηματογράφος Κινούμενο Σχέδιο Δημιουργική Ηχογράφηση Κόμιξ Βίντεο-αρτ κ.ά.	}	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικείωση με σημαντικά έργα και ανάπτυξη κριτικού λόγου (μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου) • Εξοικείωση με τα μέσα και τα εργαλεία έκφρασης (παραγωγή ΟΑ έργου)
---	---	--

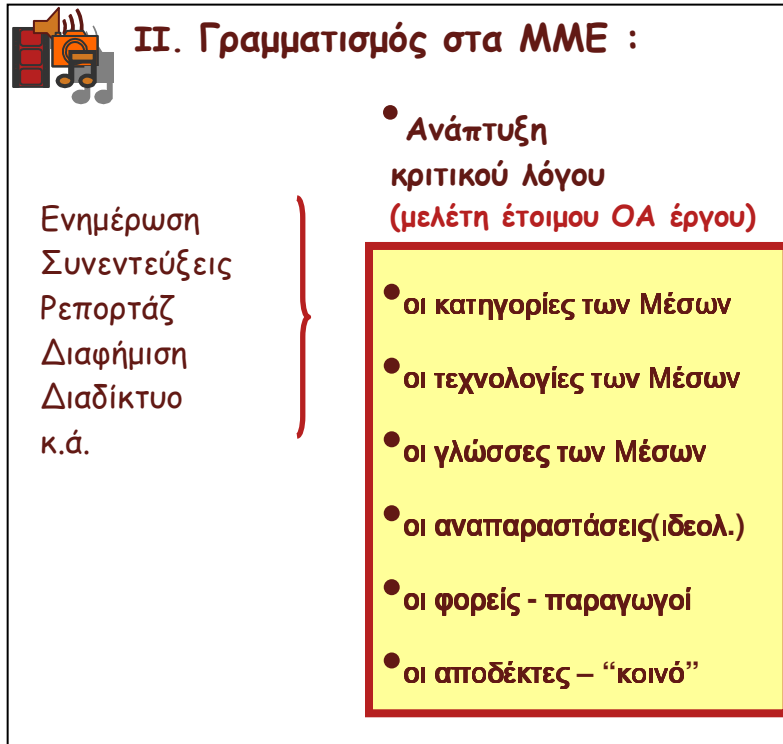
I. Η πρώτη περιοχή θα πρέπει να αναφέρεται στην εξοικείωση των παιδιών με την καλλιτεχνική οπτικοακουστική έκφραση (audiovisual arts - film education): τον κινηματογράφο, τη φωτογραφία, περιοχές της τηλεόρασης, το κινούμενο σχέδιο, τη δημιουργική ηχογράφηση (ραδιοσκηνοθεσία ή ηχοσκηνοθεσία), τα κόμικς, τη video-art, τις μορφές ηλεκτρονικής οπτικοακουστικής έκφρασης μέσα σε περιβάλλον ηλεκτρονικού υπολογιστή (ηλεκτρονική σχεδίαση - computer graphics, τρισδιάστατο κινούμενο σχέδιο - 3D animation, εγκαταστάσεις εικονικής πραγματικότητας - virtual reality installations κ.λπ.). Όλα αυτά τα θέματα θα θέλαμε να προσεγγιστούν με δύο τρόπους (δηλ. πώς θα δουλέψουμε το παραπάνω περιεχόμενο στην τάξη):

α. αφενός θα θέλαμε τα παιδιά να γνωρίσουν και να διατυπώσουν κρίσεις για κάποια αντιπροσωπευτικά έργα από το κάθε είδος. Δηλαδή να παρακολουθήσουν και να συζητήσουν κάποιες ταινίες, να μελετήσουν και να συζητήσουν κάποιες καλλιτεχνικές φωτογραφίες, να επιλέξουν και να συζητήσουν κάποιες ραδιοφωνικές εκπομπές που αξιοποιούν τα ηχητικά εκφραστικά μέσα, να επισκεφτούν και να συζητήσουν κάποια έργα video-art κ.λπ. Σχηματικά, θα λέγαμε, να τους δοθούν ευκαιρίες για καθοδηγούμενη μελέτη, διακειμενικές συγκρίσεις και επεξεργασία (διατύπωση κριτικού λόγου) έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων από το χώρο της καλλιτεχνικής οπτικοακουστικής έκφρασης. Πρόκειται για μια, λίγο-πολύ, εμπειρική σημειολογική θεώρηση των οπτικοακουστικών έργων, που όμως επιτρέπει στα παιδιά να αποκτήσουν συνολική εικόνα του χώρου και να βιώσουν «χειροπιαστά» παραδείγματα εναλλακτικών οπτικών, όπως εκφράζονται από διαφορετικούς καλλιτέχνες.

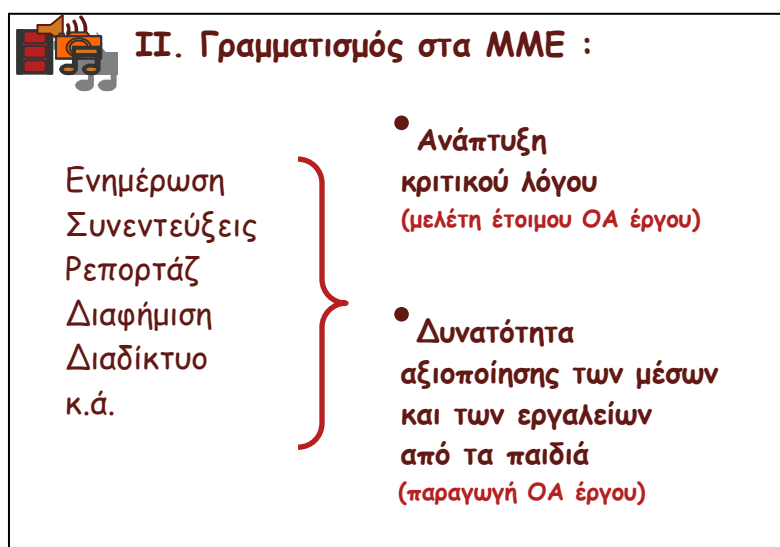
- β.** αφετέρου θα θέλαμε να εξοικειωθούν τα παιδιά με τα μέσα και τα εργαλεία της καλλιτεχνικής οπτικοακουστικής έκφρασης. Δηλαδή, να γίνουν τα παιδιά παραγωγοί καλλιτεχνικών (στον τρόπο σκέψης και στη μεθοδολογία) οπτικοακουστικών έργων. Φυσικά θα ευχόμασταν οι δραστηριότητες παραγωγής καλλιτεχνικού οπτικοακουστικού έργου να προσπαθήσουν να καλύψουν όσες γίνεται περισσότερες από τις παραπάνω μορφές καλλιτεχνικής οπτικοακουστικής έκφρασης (κινηματογράφο, φωτογραφία, δημιουργική ηχογράφηση κ.λπ.).

II. Η δεύτερη γνωστική περιοχή, που θα καλύπτουν οι δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας, θα πρέπει να αναφέρεται στο γραμματισμό σχετικά με τα MME (media literacy), δηλαδή σε θέματα όπως η ενημέρωση, οι συνεντεύξεις, το ρεπορτάζ, η διαφήμιση, τα μέσα οπτικοακουστικής ψυχαγωγίας, τα μέσα διαπροσωπικής οπτικοακουστικής επικοινωνίας, το διαδίκτυο κ.λπ. Και τα θέματα αυτά, όπως και τα θέματα της προηγούμενης γνωστικής περιοχής, θα θέλαμε να προσεγγιστούν με δύο τρόπους:

- α.** αφενός να ασκηθούν τα παιδιά στη συστηματική μελέτη και επεξεργασία (διατύπωση κριτικού λόγου) των έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων. Να έρθουν δηλαδή μέσα στην τάξη χαρακτηριστικά παραδείγματα άρθρων, τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών, ιστοσελίδων κ.λπ. και να μελετηθούν με συστηματικό τρόπο. Εδώ ας καταφύγουμε στις έξι «κομβικές έννοιες» (key-concepts) όπως τις συνοψίζει σε παλαιότερη εργασία της στο British Film Institute η Cary Bazalgette. Τα κριτήρια αυτά ανάλυσης επιτρέπουν στα παιδιά να κατατάσσουν τα οπτικοακουστικά παραδείγματα που θα έρθουν μέσα στην τάξη, να τα ταξινομήσουν κατά κατηγορίες, να εντοπίσουν τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή τους, να εντοπίσουν τις «γλώσσες», δηλαδή τα εκφραστικά μέσα και τους κώδικες που υιοθετήθηκαν, να σχολιάσουν τις «αναπαραστάσεις», δηλαδή τις ιδεολογικές διαστάσεις όπου ανάγονται οι διάφοροι τρόποι παρουσίασης του κάθε θέματος, να επισημάνουν τους φορείς παραγωγής των οπτικοακουστικών έργων, δηλαδή το ποιος παρήγαγε το κάθε έργο και με ποια κίνητρα και, τέλος, να προβληματιστούν για τους αποδέκτες των οπτικοακουστικών έργων, δηλαδή το κοινό τους. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για μία μελέτη της επικοινωνιακής διάστασης των οπτικοακουστικών έργων με τα εργαλεία της κοινωνιολογίας.

β. αφετέρου όμως, όπως ίσχυσε και για τις δραστηριότητες γνωριμίας με την καλλιτεχνική οπτικοακουστική έκφραση, θα θέλαμε να ασκηθούν τα παιδιά στη χρήση των εργαλείων και των εκφραστικών μέσων, δηλαδή να γίνουν τα παιδιά παραγωγοί οπτικοακουστικών προϊόντων στο χώρο της ενημέρωσης και της επικοινωνίας. Να πάρουν συνεντεύξεις, να συντάξουν ρεπορτάζ για διάφορα θέματα, να φτιάξουν διαφημίσεις, να σχεδιάσουν ιστοσελίδες και δικτυακούς τόπους κ.λπ.

Αν λοιπόν ορίσαμε, εντελώς σχηματικά, το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων οπτικοακουστικής παιδείας στο σχολείο και τις κύριες μεθοδολογικές κατευθύνσεις

των δραστηριοτήτων αυτών, απομένει να δούμε κατά πόσον τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι συμβατές με τις τρέχουσες σχολικές πρακτικές.

Πραγματικά, η κρατούσα πλέον ρητορική, σχετικά με τις διδακτικές κατευθύνσεις της τυπικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, διαγράφεται κάπως ευνοϊκή. Ομαδοσυνεργατικότητα, μέθοδοι συνθετικών δημιουργικών εργασιών, ευέλικτη ζώνη, διαθεματικότητα είναι επιλογές που το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο φαίνεται να υιοθετεί, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν σημαντική προϋπόθεση για δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας.

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο διαθεματικότητας, μπορούμε να επισημάνουμε πάρα πολλές ευκαιρίες για κάθε είδους δραστηριότητες οπτικοακουστικής παιδείας. Ας δούμε μερικές ενδεικτικά.

Δραστηριότητες παραγωγής οπτικοακουστικού έργου:

- Οι κάθε είδους επισκέψεις σε χώρους πολιτισμικής ή κοινωνικής αναφοράς μπορούν εύκολα να περιλάβουν δραστηριότητες φωτογραφικής και ηχητικής καταγραφής της επίσκεψης με απλά μέσα (ψηφιακή φωτογραφική μηχανή, «κασετόφωνο») ή πιο σύνθετα εργαλεία (βιντεοκάμερα), που θα χρησιμοποιηθούν για μικρο-συνεντεύξεις, οπτικοακουστική καταγραφή των επί μέρους θεματικών ενοτήτων κ.λπ. Πίσω στην τάξη, το υλικό αυτό μπορεί να οδηγήσει σε οπτικοακουστικές παραστάσεις, πινακίδες-αφιερώματα, σχολικά έντυπα κ.λπ., με ταυτόχρονη παραγωγή γραπτού συνοδευτικού λόγου με σχόλια και παρατηρήσεις.

**Ευκαιρίες για
διαθεματικές δραστηριότητες :**

Παραγωγή ΟΑ έργου:

- Φωτογραφική και ηχητική καταγραφή
-από τους μαθητές- ως προέρευνα και
τεκμηρίωση των κάθε είδους θεμάτων
του Προγράμματος Σπουδών:

**λαϊκή αγορά, αρχαιολογικά μνημεία,
οργανισμοί κοινής ωφέλειας, συγκοινωνίες
κ.λπ.**

- Πάρα πολλά θέματα από διάφορα γνωστικά αντικείμενα (θέματα από τα μαθήματα της Ιστορίας, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Γλώσσας, των Κοινωνικών Επιστημών κ.λπ.) μπορούν να διερευνηθούν μέσα από καταγραφή και παράθεση ηχογραφημένων ή μαγνητοσκοπημένων συνεντεύξεων, όπου κάποιος ειδικός ή ένα στατιστικά επιλεγμένο δείγμα πολιτών καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους απαντώντας σε προσεκτικά (μέσα στην τάξη) σχεδιασμένες ερωτήσεις. Η επεξεργασία των απαντήσεων αναδεικνύει πάρα

πολλά ιδεολογικά θέματα, εξοικειώνει τα παιδιά με την έκφραση εναλλακτικών απόψεων για κάθε θέμα και, φυσικά, διευρύνει το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων.

- Στο πλαίσιο της διαθεματικότητας, μπορούν επίσης να επιχειρηθούν δημιουργικές, οπτικοακουστικές αποδόσεις μικρών αποσπασμάτων από διδασκόμενα λογοτεχνικά έργα, χωρίς καθόλου να αποκλείονται και έργα από την αρχαία και κλασική γραμματεία.

Στις παραπάνω προτάσεις θα ευχόμασταν, πέρα από τη σκοπιμότητα της πληρέστερης και πιο δημιουργικής κάλυψης των προβλεπόμενων γνωστικών αντικειμένων, να κατανοηθεί και η παράλληλη ανάπτυξη οπτικοακουστικής κουλτούρας και οπτικοακουστικής συνείδησης.

Ευκαιρίες για διαθεματικές δραστηριότητες :

Παραγωγή ΟΑ έργου:

- Καταγραφή και παράθεση συνεντεύξεων, ηχογραφημένων ή μαγνητοσκοπημένων, -από τους μαθητές- ως πολύπτυχο πληροφόρησης και προσέγγισης ενός θέματος από διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Δραστηριότητες μελέτης έτοιμου οπτικοακουστικού προϊόντος:

- Δραστηριότητες που προβλέπουν τη μελέτη κάποιου θέματος μέσα από επιλεγμένα αποσπάσματα έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων. Για ένα τέτοιο θέμα μπορούμε να συντάξουμε πρωτόκολλο ανάλυσης με επί μέρους θεματικές ενότητες και ερωτήσεις, με κατηγορίες επιχειρημάτων, χρήση όρων ανά χρονική μονάδα κ.λπ. ή να προετοιμάσουμε μια καθαρά «ποιοτική» ανάλυση, προκειμένου τα παιδιά να συστηματοποιήσουν μεθοδολογικά τις παρατηρήσεις τους. Τα επιλεγμένα αποσπάσματα θα προβληθούν μέσα στην τάξη και θα μπορούν να προέρχονται από κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, τηλεοπτικά ρεπορτάζ, τηλεοπτικά αφιερώματα κ.λπ., τα οποία με κάποιο τρόπο συνδέονται ή παρουσιάζουν το θέμα που απασχολεί το συγκεκριμένο μάθημα.

Ευκαιρίες για διαθεματικές δραστηριότητες :

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

- **Μελέτη ενός θέματος μέσα από επιλεγμένα αποσπάσματα έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων**
κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, τηλεοπτικά ρεπορτάζ, τηλεοπτικά αφιερώματα κ.λπ.

- Δραστηριότητες σύγκρισης του τρόπου με τον οποίο διαφορετικοί καλλιτέχνες από διαφορετικές παραδόσεις και πολιτισμικό πλαίσιο, διαπραγματεύονται ένα επιλεγμένο θέμα. Πάλι η χρήση επιλεγμένων αποσπασμάτων οδηγεί, συχνά, σε καταλυτικές διαπιστώσεις.

Θα θέλαμε βέβαια να υπογραμμίσουμε πως, σε όλες τις παραπάνω προτάσεις δραστηριοτήτων, τα αποσπάσματα δεν πρέπει να θεωρούνται ως απλές «αφορμήσεις»-αφετηρίες προκειμένου στη συνέχεια να εστιάσουμε στους γνωστικούς στόχους του μαθήματος, αλλά ως τεκμήρια-κατατεθειμένες απόψεις που μας καλούν σε κριτική αντιμετώπιση και σύνθεση συμπερασμάτων. Ταυτόχρονα, η παράθεση αποσπασμάτων από έτοιμα οπτικοακουστικά έργα εξοικειώνει τα παιδιά με διαφορετικές αισθητικές τάσεις, που εκφράζουν διαφορετικές ιδιοσυγκρασίες δημιουργών, διαφορετικές ιδεολογικές επιλογές και διαφορετικό πλαίσιο αναφοράς.

Ενδεικτικά, παραθέτω φωτογραφίες από ολιγόλεπτα αποσπάσματα ταινιών με θέμα «σκηνές φαγητού». Τα αποσπάσματα αναλύθηκαν από παιδιά των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού, μέσα από ερωτήματα όπως: στο συγκεκριμένο απόσπασμα τι είδους οπτικοακουστικό προϊόν παρακολουθούμε, ποιος τρώει τι, ποιος έφτιαξε το φαγητό, πόσοι είναι οι πεινασμένοι, πόσοι παρακολουθούν, πόσοι συμμετέχουν στη δράση, τι ήχοι ακούγονται εκείνη τη στιγμή, ποιο είδος κάδρων κυριαρχεί, τι διάρκειες πλάνων επικρατούν κ.λπ.

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

Β. Ντε Σίκα, Κλέφτης ποδηλάτων, 1947.

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

Β. Ντε Σίκα, Κλέφτης ποδηλάτων, 1947.

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

«Η ιστορία της καμήλας που δάκρυσε»

Μελέτη έτοιμου ΟΑ έργου:

“SUPERSIZE ME”

(όπως τονίστηκε προηγουμένως, η συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι εντελώς ενδεικτική · ακολουθώντας τις βασικές κατευθύνσεις μελέτης των έτοιμων οπτικοακουστικών προϊόντων, μπορούν να σχεδιαστούν ανάλογες δραστηριότητες σύμφωνα με τις διδακτικές ανάγκες του εκάστοτε μαθήματος).

*